

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 42) และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมืองและวัฒนธรรมต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ และคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการศึกษา (สิปปนนท์ เกตุทัต, 2538, หน้า 6) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 19-20) กล่าวว่า การจัดการศึกษา โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา คือ การสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่จัดการกระบวนการเรียนรู้ มีความจำเป็นที่จะต้องรู้และเข้าใจองค์ประกอบของความเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขอย่างชัดเจน

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27, 28 และ 34 ที่กำหนดให้มีมาตรฐานและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 17) เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อโดยให้สาระของหลักสูตรและมาตรฐานตามสาระของหลักสูตรเป็นทั้งวิชาการและวิชาชีพ มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและมีความสุขรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นการกำหนดหลักสูตรแกนกลาง พร้อมทั้งให้สถานศึกษา มีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรของตนเองตามความเหมาะสมกับท้องถิ่นได้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมไทยมีความต้องการ ซึ่งพอสรุปได้คือ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญาหรือเป็นคนเก่ง และมีความสุขอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทยโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างชุมชน สถานศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาจัดทำสาระการเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน เช่นเดียวกับสมัคร ชินบุตร (2538, หน้า 20) ที่กล่าวว่า โรงเรียนเป็นของประชาชนจัดดำเนินการโดยประชาชน โรงเรียนจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของชุมชน และทำประโยชน์ให้กับชุมชนในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของโรงเรียนด้วย

พิชัย เสี่ยมจิตต์ (2542, หน้า 289) ได้กล่าวไว้ว่า สถาบันการศึกษาคือ สถาบันแห่งหนึ่งของชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน เป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน เป็นศูนย์พัฒนาชุมชน ส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม เป็นสถานฝึกงานอาชีพตลอดจนเป็นศูนย์ดำเนินงานของทางราชการ ทำนองเดียวกับชุมชนก็มีบทบาทและความสำคัญต่อสถาบันการศึกษา เช่น ช่วยเหลือสนับสนุนสถาบันในด้านต่างๆ ช่วยอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมชุมชน เป็นสถานที่ตั้งของหน่วยงานองค์การสถาบันการศึกษาช่วยพัฒนาปรับปรุงการจัดสิ่งแวดล้อม กำหนดปรัชญาจุดหมายของสถาบันให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของชุมชนที่สถาบันตั้งอยู่ ตลอดจนบทบาทในการควบคุม สนับสนุนการดำเนินงานของสถาบัน สถาบันจะอยู่ได้ต้องอาศัยความเชื่อถือ และความร่วมมือของประชาชน สอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ (2543, หน้า 17-18) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาควรจัดให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ตามหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ เช่นเดียวกับสมศักดิ์ มัจฉาวิทยากุล (2543, หน้า 1) ที่กล่าวว่า โรงเรียนเป็นสถาบันหลักของชุมชนมีความจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสำคัญที่สุดก็คือ ต้องสามารถช่วยเหลือ และตอบสนองความต้องการชุมชน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โรงเรียนและชุมชนต่างก็มีบทบาทและความสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาซึ่งกันและกัน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 24) กล่าวว่า สถานศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยรีบด่วนและเป็นการแก้ไขที่ให้ผลอย่างยั่งยืน เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าสถานศึกษาหลายแห่งเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมนอย่างสูงจากพ่อแม่ และผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าไปศึกษาในสถานศึกษาแห่งนั้นด้วยความเชื่อที่ว่าสถานศึกษาแห่งนั้นจะสามารถหล่อหลอมบุตรหลานของตนให้เป็นคนดี และประสบความสำเร็จ ในการเรียนรู้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้ ภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาจะมีมากหรือน้อยย่อมขึ้นอยู่กับขนาดของสถานศึกษา และระดับช่วงชั้นของการจัดการศึกษา ขอบเขตของการบริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ มี 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป เช่นเดียวกับเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2532, หน้า 3) ที่กล่าวว่า ในการบริหารจัดการสถานศึกษายุคปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันทรัพยากรที่มีความสำคัญในการดำเนินการจะประกอบไปด้วยบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และระบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อนำมาพิจารณาในการจัดการศึกษา ถึงแม้ว่าในองค์กรนั้นจะมีอุปกรณ์ทางการบริหาร อันได้แก่ เงิน วัสดุอุปกรณ์ ที่ดีสักเพียงไร สิ่งเหล่านี้ก็เป็นแค่วัตถุดิบไม่สามารถดำเนินการจัดการภายในองค์กรนั้นๆ ได้ แต่ถ้ามีคนที่ดีมีความสามารถ เข้ามามี

ส่วนร่วมในการบริหารจัดการก็จะทำให้องค์การนั้นมีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าไปในทิศทางที่ดี

กระทรวงศึกษาธิการ (2537, หน้า 4) กล่าวว่า แนวการจัดการศึกษาแต่เดิมนั้นเป็นการจัดการศึกษาโดยรัฐ ประชาชนในท้องถิ่นมิได้มีส่วนร่วมโดยตรงต่อการจัดการศึกษา ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นขาดบทบาทที่จะแสดงแต่มีฐานะเป็นเพียงผู้เข้าชม ขาดการแสดงความคิดเห็นทั้งๆ ที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 4) กล่าวว่า การละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชนเป็นการมองข้ามทรัพยากรที่สำคัญ ที่จะอำนวยความสะดวกการดำเนินงานของโรงเรียนไปอย่างน่าเสียดายและบางทีจะก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคได้ สอดคล้องกับสำนักงานการปฏิรูปการศึกษา (2545, หน้า 3 – 13) ที่กล่าวว่า แก่นแท้ของการปฏิรูปการศึกษา คือ การสร้างปัญหาเพื่อที่จะแก้ปัญหา และพัฒนาสังคมไทย ปัญหาของการจัดการศึกษาที่ไม่ประสบความสำเร็จส่วนหนึ่งมาจากการไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะชุมชน คุรุชาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ภาระงานครุมีมากและคุรุชาดแรงงูใจในการทำงาน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ จ้าวลอง เขยอักษร (2541, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่รับผิดชอบงานโดยตรง บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนม ไชยโรจน์ (2545, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนบุคลากร บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดทักษะในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารการศึกษา เช่นเดียวกับวิรัช วรรณศรี (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ นอกจากนี้เรืองยศ พจนสุนทร์ (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการจัดการศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และมีเวลาในการปฏิบัติงานน้อย ซึ่งสาเหตุของปัญหามาจากคณะกรรมการโรงเรียน มีการอบรมพัฒนาตนเองน้อย มีการงานมากและพื้นฐานทางการศึกษาดำ เช่นเดียวกับสุนทร ขอบทำดี (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการศึกษากับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง พบว่า คณะกรรมการศึกษามีปัญหาการประกอบอาชีพส่วนตัว ไม่มีเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะ ประสานงาน แสวงหาความช่วยเหลือ และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ซึ่งสอดคล้องกับ สมัคร ชินบุตร (2538, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความสนใจในด้านการศึกษาน้อย ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 (2548, หน้า 4 - 8) ได้ศึกษาถึงปัญหาการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด พบว่า ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาระดับพื้นฐาน ยังไม่ได้รับการบริการอย่างทั่วถึง ทั้งไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากฝ่ายต่างๆ การประสานงานและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษายังมีขีดจำกัดไม่สามารถเข้าร่วมกัน ดำเนินการได้ครอบคลุมพื้นที่ ทั้งควรจัดให้มีการบริการการศึกษา การอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพตามความต้องการของท้องถิ่น ส่วนด้านระบบการบริหารและการจัดการศึกษา ยังขาดความพร้อมในการรับถ่ายโอนการจัดการศึกษา จึงต้องให้มีการเตรียมความพร้อม ทั้งยังขาดบุคลากรผู้รับผิดชอบงานด้านการศึกษา ขาดการประสาน การมีส่วนร่วมในการวางแผนบุคลากรทางการศึกษา ตามความต้องการและเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ยังพบว่า ด้านการจัดระบบหรือการวางแผน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาจากเงินงบประมาณยังมีน้อยซึ่งไม่เพียงพอ รวมทั้งการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่จัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษา ยังไม่เป็นไปตามกฎหมายกำหนด

จะเห็นได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาส่งผลกระทบต่อคนไทยทุกคน และคนไทยทุกคนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเท่าเทียมกันในการปฏิรูปการศึกษา จึงเป็นความจำเป็นที่ทุกส่วนต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินการ โดยใช้ดุลยพินิจพิจารณาร่วมกันอย่างมีเหตุผล ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องมีบทบาทในการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้สังคมมีส่วนร่วมและตอบสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของชุมชน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน และ ระยะเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมบริหารโรงเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนด วางแผน แก้ไข ปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยตอบสนองความต้องการของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนต่อไป

2. นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนด วางแผน แก้ไข ปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 4,284 คน จำแนกเป็นครู จำนวน 2,178 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2,106 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3, 2550, หน้า 6)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite population) สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของตัวอย่างจึงใช้สูตรยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 886) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ในการคำนวณหาขนาดของตัวอย่าง ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 366 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ตามกลุ่มครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่

2.1.1 ผู้ตอบแบบสอบถาม (ครู)

- 1) ครูที่ไม่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) เพศ

- 2.1) ชาย
- 2.2) หญิง
- 3) อายุ
 - 3.1) ต่ำกว่า 30 ปี
 - 3.2) 30 – 39 ปี
 - 3.3) 40 – 49 ปี
 - 3.4) มากกว่า 49 ปีขึ้นไป
- 4) ระดับการศึกษา
 - 4.1) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 - 4.2) สูงกว่าปริญญาตรี
- 5) ประสบการณ์ในการทำงาน
 - 5.1) ต่ำกว่า 10 ปี
 - 5.2) 10 – 15 ปี
 - 5.3) 16 – 21 ปี
 - 5.4) มากกว่า 21 ปีขึ้นไป

2.1.1 ผู้ตอบแบบสอบถาม (คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

- 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) เพศ
 - 2.1) ชาย
 - 2.2) หญิง
- 3) อายุ
 - 3.1) ต่ำกว่า 30 ปี
 - 3.2) 30 – 39 ปี
 - 3.3) 40 – 49 ปี
 - 3.4) มากกว่า 49 ปีขึ้นไป
- 4) ระดับการศึกษา
 - 4.1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - 4.2) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 - 5.5) สูงกว่าปริญญาตรี
- 5) ลักษณะการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน
 - 5.1) ให้งทุนการศึกษา
 - 5.2) เป็นวิทยากร
 - 5.3) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ

- 5.4) ร่วมกิจกรรมของโรงเรียน
- 6) ระยะเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมบริหารโรงเรียน
 - 6.1) ภายใน 1 ปี
 - 6.2) 2 – 3 ปี
 - 6.3) 4 – 5 ปี
 - 6.4) มากกว่า 5 ปีขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ที่มีต่อการบริหารโรงเรียนทั้ง 4 งาน ประกอบด้วย 1) งานวิชาการ 2) งานงบประมาณ 3) งานบุคคล และ 4) งานทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการมีส่วนร่วม หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาของกลุ่มบุคคล กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีต่อองค์การ โดยมุ่งหวังที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างผลประโยชน์ หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้การดำเนินงานของกิจกรรมนั้นๆ ขององค์การ ประสบความสำเร็จ โดยทุกคนมีส่วนร่วม ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

2. การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน โดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งระบบโรงเรียน อันที่จะพัฒนาสมาชิกของสังคมไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชน หรือประชาชน ให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ ตลอดจนค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีงามตามที่สังคม ต้องการ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน เป็นคน ดี เก่ง และมีความสุข โดยมีขอบข่ายงานไว้ 4 งาน ซึ่งประกอบด้วย

2.1 งานวิชาการ หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด อันได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาหลักที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และรวมถึงการอบรม คีลธรรมจรรยาและความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดี การปฏิบัติงานหรือดำเนินการด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงาน 12 ด้านคือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือใน

การพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.2 งานงบประมาณ หมายถึง การบริหารงานที่เกี่ยวกับการเงินทุกประเภทที่มีและใช้ในสถานศึกษา มีการรับ การจ่าย การเก็บรักษา และการบันทึกของการเงินในบัญชีทะเบียนต่างๆ ตลอดจนการกำกับ ควบคุม ดูแล และตรวจสอบเกี่ยวกับการเงินและการบัญชีของโรงเรียน ซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับตามที่ทางราชการกำหนดไว้ การปฏิบัติงานหรือดำเนินการดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับงาน 7 ด้านคือ 1) การจัดทำและเสนอขอของงบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน 6) การบริหารบัญชี และ 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

2.3 งานบุคคล หมายถึง การบริหารทรัพยากรที่เกี่ยวกับบุคคลตั้งแต่การหาแสวงหาบุคคล ที่มีความรู้ ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงาน การคัดเลือกและการพัฒนาบุคลากร รวมทั้งขั้นตอนในการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพ การทำงานของบุคลากรในองค์กรให้ดียิ่งขึ้น การปฏิบัติงานหรือดำเนินการดำเนินงานบุคคลของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับงาน 5 ด้าน คือ 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการรักษาวินัย และ 5) การออกจากราชการ

2.4 งานทั่วไป หมายถึง การจัดระบบการบริหารงานของหน่วยงานในทุกๆ ด้าน เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่หน่วยงานหรือองค์กรกำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ การประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบโดยมุ่งให้สถานศึกษามีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง องค์กร และชุมชน เพื่อให้การจัดการศึกษามี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล การปฏิบัติงานหรือดำเนินการด้านบริหารทั่วไปของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับงาน 19 ด้านคือ 1) การดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5) การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป 8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 10) การรับนักเรียน 11) การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย 12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 13) การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน 14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ 17) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน และ 18) การบริการสาธารณะ

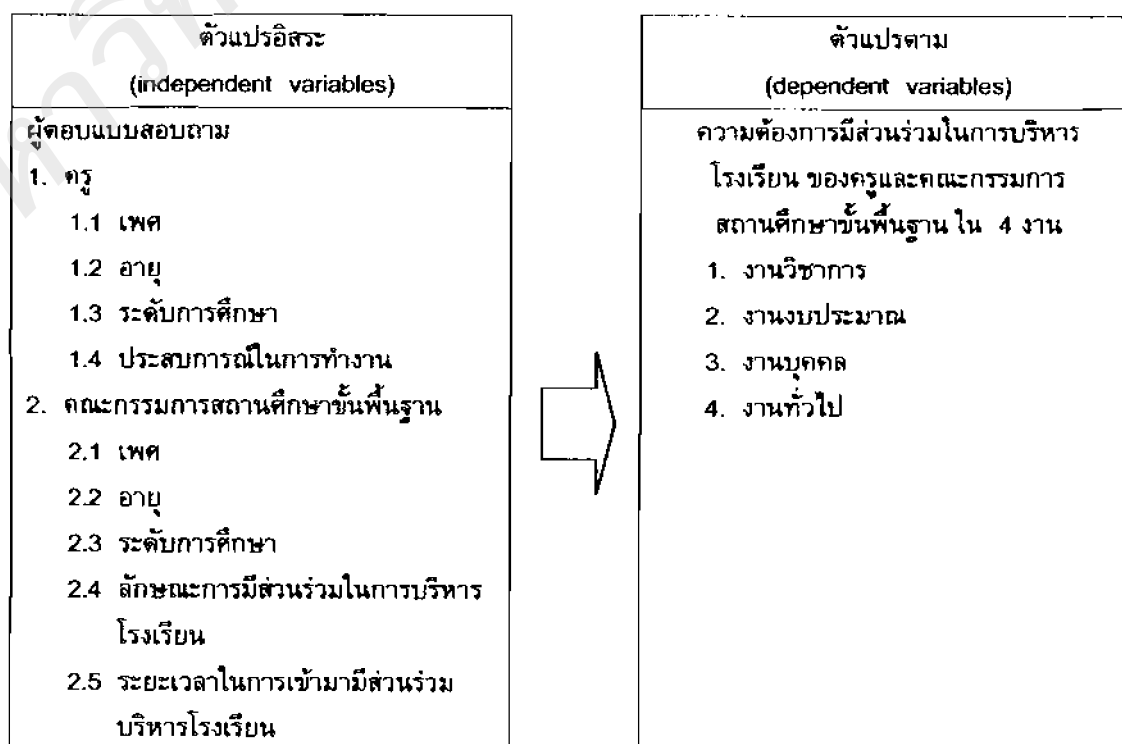
3. ครู หมายถึง ครูผู้ทำการสอนอยู่ในโรงเรียน และไม่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

4. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนในช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547 มีหน้าที่ร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษา ค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นการศึกษา ตามขอบข่ายการบริหารงานโรงเรียน 4 งาน คือ 1) งานวิชาการ 2) งานงบประมาณ 3) งานบุคคล และ 4) งานทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 32) ตามรายละเอียดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่แสดงต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน
2. ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน และ ระยะเวลาในการเข้า มามีส่วนร่วมบริหารโรงเรียน